

УДК 351+338.124.4::364:355.241.221(477)

А. В. Терент'єва,
д. держ. упр., професор,
завідувач кафедри державного управління у сфері цивільного захисту,
Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3881-5865>
Ю. П. Кравченко,
к. е. н., доцент,
доцент кафедри державного управління у сфері цивільного захисту,
Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3709-7016>
Р. С. Кропивницький,
к. держ. упр., доцент кафедри державного управління у сфері цивільного захисту,
Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8841-4675>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.15.205

АНТИКРИЗОВЕ ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

A. Terentieva,
Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, head of the department of public administration in the field of civil protection, Institute of Public Administration and Research in Civil Protection
Y. Kravchenko,
PhD in Economics, Associate Professor, Institute of Public Administration and Research in Civil Protection
R. Kropyvnytskyi,
PhD in Public Administration, Associate Professor, Institute of Public Administration and Research in Civil Protection

ANTI-CRISIS PUBLIC ADMINISTRATION OF THE SOCIETAL SECURITY SYSTEM UNDER MARTIAL LAW

У статті досліджено сутність антикризового публічного управління, узагальнено наукові підходи до антикризового публічного управління системою забезпечення соціальної безпеки в умовах воєнного стану, розкрито його суть. Зокрема, систематизовано кризи і кризові явища. виокремлено основні принципи і методи антикризового публічного управління на засадах проектного підходу. З метою систематизації та класифікації методів антикризового управління запропоновано здійснювати аналіз ризиків, моніторинг і прогнозування, інформаційну підтримку та створювати карти кризових ризиків. Доведено, що основні антикризові технології, такі як інформаційні, організаційні, комунікаційні та технології моніторингу та прогнозування, необхідно використовувати як механізм реалізації цілей антикризового публічного управління в системі соціальної безпеки. Обґрунтовано, що ефективне управління вимагає системного підходу, що включає розробку стратегій, застосування відповідних методів та координацію дій між суб'єктами.

The article examines the essence of anti-crisis public administration, summarizes scientific approaches to anti-crisis public administration of the societal security system under martial law, and reveals its essence. In particular, crises and crisis phenomena are systematized. The key anti-crisis technologies, which should be the basis of modern anti-crisis public management of the social security system of Ukraine, are highlighted, in particular technologies: information (early warning systems, geo-information systems, information management

systems in emergency situations), organizational (measures to coordinate the actions of management entities, crisis centers, emergency response plans, education and training), monitoring and forecasting (surveillance systems, data analysis, scenario modeling), communication (alert systems, social networks, mobile applications), etc. The main principles (efficiency; complexity; coordination; flexibility; transparency) and methods of anti-crisis public administration based on the project approach are highlighted. It is substantiated that for effective anti-crisis public management of the social security system in the conditions of martial law, it is necessary to develop and implement a number of strategies: development of evacuation plans; support of life-sustaining infrastructure; ensuring law and order; social support. In order to systematize and classify anti-crisis administration methods, it is proposed to carry out risk analysis, monitoring and forecasting, information support and create crisis risk maps. It is proven that the main anti-crisis technologies, such as information, organizational, communication and monitoring and forecasting technologies, must be used as a mechanism for realizing the goals of anti-crisis public administration in the societal security system. It is justified that effective administration requires a systematic approach, which includes the development of strategies, the application of appropriate methods and the coordination of actions between subjects.

Ключові слова: публічне управління, соціальна безпека, безпека, забезпечення соціальної безпеки, антикризове управління, модернізація, воєнний стан, державна політика.

Key words: public administration, societal security, security, provision of societal security, anti-crisis administration, modernization, martial law, state policy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В умовах сьогодення в Україні не створено умов для безпечного існування та розвитку людини. Воєнні конфлікти стають все більш поширеними і призводять до значних людських втрат, збільшення кількості переміщених осіб, стресових ситуацій та різного виду потрясінь у житті і населення, і країни в цілому. Спостерігаємо зростання залежності соціальної системи від факторів екзогенного середовища, що збільшує ймовірність негативного впливу екзогенних ризиків і знижує ефективність публічного управління системою соціальної безпеки; комплексно проявляються проблеми і протиріччя, що потребують їх вирішення шляхом поєднання соціального, управлінського, економічного та інших аспектів; динамічність та низька передбачуваність змін як екзогенного, так і ендогенного середовища системи соціальної безпеки вимагає швидкої реакції на зміни, що потребує розробки альтернативних стратегій управління системою забезпечення соціальної безпеки. Тому забезпечення соціальної безпеки в умовах воєнного стану, трансформація існуючої системи набуває особливої важливості. Одним із ключових елементів у забезпеченні стабільності та захисту населення під час таких екстремальних ситуацій є антикризове управління. Зокрема, антикризові технології відіграють важливу роль у забезпеченні соціальної безпеки в умовах кризових ситуацій, включаючи військові конфлікти, природні катастрофи, техногенні аварії та інші загрози. Вони дозволяють органам державної влади оперативно реагувати на виклики, координувати зусилля різних служб з метою мінімізації негативних наслідків для суспільства. Зважаючи на складні виклики сьогодення важливо дослідити основні аспекти антикризового публічного управління соціальною безпекою в умовах воєнного стану, включаючи аналіз стратегій, методів та заходів, що сприяють мінімізації негативних наслідків в соціальній

сфері для суспільства та людини, а також основні антикризові технології, які слід використовувати як механізм реалізації цілей публічного управління в системі соціальної безпеки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

В наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних фахівців осмислення сутності соціальної безпеки і аналіз проблем у цій сфері закладено у наукових працях А. Колота, О. Ілляш, Е. Лібанової, Ю. Лисенко, О. Новікової, Т. Семигіної, В. Скуратівського, П. Шевчука та ін. Зокрема теоретичні основи державного управління кризами у суспільному розвитку досліджено Н. Сапою [4]. Теоретичні й методологічні засади формування і забезпечення соціальної безпеки розкрила в своїй монографії О. Сидорчук [6]. Нею розроблено науково-методологічні засади вимірювання соціальних ризиків і резервів соціальної безпеки, розкрито зміст сучасних стратегій соціальної безпеки країн світу, визначено особливості організаційного, економічного та інституційного забезпечення соціальної безпеки. Слід зазначити, що необхідність використання проектного підходу для розроблення і впровадження ефективних механізмів антикризового публічного управління обгрунтовано Т. Безверхнюк, І. Сенча, Т. Сивак [1].

В. Шарий [8] в своєму дослідженні проаналізував процеси використання антикризових технологій як механізму реалізації основних цілей державного управління в Україні. Вчений основну увагу зосередив на обгрунтуванні особливостей формування та еволюції антикризового управління, визначенні принципів і методів антикризового управління як засобу досягнення цілей державного управління в Україні, а також основних засобів впровадження технологій антикризового процесу в українське суспільство. Крім того, аналізував технологічний процес державного антикризового управління як передумову ефективної державної політики України.

Проте антикризове публічне управління системою забезпечення соціальної безпеки, як і антикризові технології як механізм реалізації цілей такого управління не достатньо досліджені вченими.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Формулювання цілей статті (постановка завдання) полягає в узагальненні антикризового публічного управління системою забезпечення соціальної безпеки в умовах воєнного стану. Зокрема, це включає систематизацію криз і кризових явищ, визначення основних принципів і методів антикризового публічного управління на основі проектного підходу, а також обґрунтування антикризових технологій як механізму досягнення цілей антикризового публічного управління в соціальній сфері.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У випадку воєнного стану, кризові ситуації включають масові переселення, порушення громадського порядку, знищення інфраструктури та загрози життю і здоров'ю населення. Спонтанність прийняття державно-управлінських рішень в соціальній сфері призводить до загострення суперечностей протилежностей відносно їхньої самостійності. Проте такий етап розвитку соціальної системи сприяє появі можливості її перетворення в нову якість, і ця можливість є результатом досягнення протиріч системи забезпечення соціальної безпеки певним чином зрілості та гостроти. Антикризове управління включає комплекс заходів, спрямованих на попередження, виявлення, оцінку, мінімізацію чи подолання кризових ситуацій в системі соціальної безпеки.

Погоджуємося із Ткачовою Н., що суть антикризового публічного управління слід вбачати в наступному:

- "кризи можна передбачати, прискорювати, випереджати, відсувати, пом'якшувати;
- до криз можна та необхідно готуватися;
- управління в умовах кризи потребує особливих підходів, спеціальних знань, досвіду, мистецтва;
- кризові ситуації можуть бути до деякого моменту керованими; управління кризовими процесами здатне прискорювати їх та мінімізувати наслідки" [7].

Тому впровадження антикризового публічного управління системою забезпечення соціальної безпеки як особливої форми управління, що ґрунтується на передбаченні загроз кризи та аналізі її ознак дасть змогу подолати негативні наслідки і використати її чинники для подальшого розвитку. Вченими поняття "антикризове управління" визначено і як сукупність форм, принципів, методів і технологій реалізації антикризових процедур стосовно конкретної системи. Таке антикризове управління в сучасних умовах повинно бути системним і комплексним, охоплюючи всі аспекти соціального життя.

Систематизація кризових явищ є важливим етапом в антикризовому управлінні, оскільки дозволяє ефективно оцінювати ризики, прогнозувати розвиток ситуацій і розробляти відповідні стратегії реагування. У системі забезпечення соціальної безпеки кризові явища можуть мати різний характер і природу, що вимагає комплексного підходу до їх класифікації та аналізу.

Кризові явища в системі забезпечення соціальної безпеки можна класифікувати за різними критеріями, що дозволяє більш детально зрозуміти їх природу і можливі наслідки. Основні види кризових явищ поділяють:

1. За причинами виникнення: природні кризи (викликані природними катастрофами, такими як землетруси, повені, урагани, засухи тощо); техногенні кризи (спричинені техногенними аваріями та катастрофами, такими як аварії на АЕС, хімічні викиди, вибухи тощо); соціальні кризи (пов'язані з соціальними конфліктами, такими як масові протести, бунти, військові конфлікти тощо); економічні кризи (спричинені економічними проблемами, такими як фінансова криза, безробіття, інфляція тощо).

2. За масштабом впливу: локальні кризи (обмежені конкретною територією або невеликою групою населення); регіональні кризи (охоплюють більш широкі території та впливають на значну частину населення регіону); національні кризи (впливають на всю країну і зачіпають основні сфери суспільного життя); глобальні кризи (мають вплив на міжнародному рівні та можуть мати наслідки для багатьох країн світу).

3. За тривалістю: короткострокові кризи (тривалість яких обмежена кількома днями або тижнями); середньострокові (тривають від кількох місяців до одного року); довгострокові (тривають більше одного року і можуть мати довготривалі наслідки).

Знати причини виникнення криз в системі забезпечення соціальної безпеки, не означає вирішити наявні проблеми в досліджуваній сфері. Важливо глибокого дослідити теоретичні витoki цих проблем і розуміти шляхи і напрями їх вирішення. Як слушно зазначає автор [4], важливо "розробити і першочергово реалізовувати заходи, спрямовані на нейтралізацію та мінімізацію найбільш небезпечних чинників, що значно впливають на завершальне явище та призводять до кризового стану".

Загалом, розвиток кризових явищ в системі з соціальної безпеки залежить від низки факторів, серед яких виокремимо такі умови:

- економічні (рівень економічного розвитку, фінансова стабільність, рівень безробіття та інфляції);
- соціальні (рівень соціальної напруженості, соціальна згуртованість, демографічні зміни тощо);
- політичні (стабільність політичної системи, рівень довіри до державних інститутів, наявність ендегенних та екзогенних конфліктів);
- екологічні (стан навколишнього середовища, рівень екологічних ризиків, наявність природоохоронних заходів);
- технологічні (рівень технологічного розвитку, безпека технологічних процесів, наявність сучасних технологій для подолання криз).

Для ефективного управління кризовими явищами необхідно застосовувати різні методи їх систематизації та класифікації, зокрема:

- аналіз ризиків: оцінка ймовірності виникнення різних типів кризових явищ і їх потенційних наслідків;
- моніторинг і прогнозування: постійне спостереження за розвитком ситуацій та прогнозування можливих сценаріїв розвитку криз;

— створення карт кризових ризиків: візуалізація даних про ризики на карті для полегшення аналізу та планування заходів;

— інформаційна підтримка: забезпечення доступу до актуальної і достовірної інформації про кризові явища для всіх зацікавлених сторін.

Систематизація кризових явищ має важливе значення для забезпечення соціальної безпеки, оскільки дозволяє: підвищити ефективність антикризового публічного управління кризами (завдяки більш точній оцінці ризиків і прогнозуванню розвитку ситуацій); забезпечити координацію дій між суб'єктами антикризового публічного управління на національному і міжнародному рівнях; зменшити негативні наслідки шляхом своєчасного вжиття запобіжних і реагуючих заходів; підвищити готовність суспільства до дій в умовах кризових ситуацій через навчання й інформування населення.

Дійсно функції державного управління зазвичай реалізуються через організаційно-правові форми, які поділяються на два блоки: правові та організаційні. Важлива роль методів управління полягає в створенні умов для чіткої організації процесу державного управління, використанні сучасної техніки та передових технологій для організації управлінського процесу і забезпеченні його максимальної ефективності. Засоби державного управління можуть бути технічними, спеціальними, інформаційними та комунікаційними. Різноманітність методів і засобів державного управління дозволяє зробити процес управління гнучким, динамічним та ефективним. Ми погоджуємося із В.Шарим [8], що при зростанні ризиків і виникненні кризових ситуацій в системі забезпечення соціальної безпеки слід використовувати особливі технології під час формулювання та реалізації цілей антикризового публічного управління, зокрема, антикризових технологій як специфічного, цілеспрямованого, нестандартного процесів. Потрібно виконати в логічній послідовності взаємопов'язані управлінські функції щодо розв'язання ключових проблемних питань, використовуючи форми, методи, принципи, засоби, ресурси державного управління; застосовувати конкретні технології і типи реакцій керівної системи соціальної безпеки на види і фази криз потрібно із урахуванням цільової орієнтації органів управління. Важливо трансформувати потенційні ризики на нові можливості, при цьому слід обрати вірну стратегію антикризового публічного управління, тобто знизити ризик, уникати криз та мінімізувати рівень їх впливу на суб'єкт управління досліджуваної системи. Кризи в системі не варто заперечувати, слід проводити попередній аналіз, знаходити дієві моделі компромісів, розробити ефективні технології взаємодій між органами публічної влади і громадянським суспільством.

Розглянемо детальніше антикризові технології, які є сукупністю методів, засобів, процедур, інструментів, що застосовуються для попередження, виявлення, оцінки й подолання криз, зокрема в системі соціальної безпеки. Вони охоплюють широкий спектр заходів, від інформаційних технологій до організаційних і адміністративних рішень.

Серед ключових антикризових технологій виокремимо:

— інформаційні технології, які є основою сучасного антикризового публічного управління, оскільки за-

безпечують швидкий обмін даними, моніторинг ситуації і прогнозування розвитку подій. До них слід віднести: системи раннього попередження (автоматизовані системи, що виявляють ознаки наближення кризи та попереджають відповідні служби); геоінформаційні системи (технології, що використовують географічні дані для відстеження та аналізу кризових ситуацій); системи управління інформацією в надзвичайних ситуаціях (інтегровані платформи для збору, обробки й аналізу інформації про надзвичайні ситуації);

— організаційні технології, які включають заходи з координації дій суб'єктів антикризового публічного управління й забезпечення ефективного розвитку всіх елементів системи; кризові центри (спеціалізовані органи, що координують дії державних служб та організацій під час кризи); плани реагування на надзвичайні ситуації (детальні інструкції щодо дій у випадку кризи, що охоплюють всі аспекти реагування та відновлення); навчання і тренінги (регулярне проведення навчальних заходів для підвищення готовності персоналу та населення до дій в умовах кризи);

— технології моніторингу та прогнозування, які є важливими елементами антикризового управління, оскільки дозволяють виявляти загрози на ранніх стадіях та вживати запобіжних заходів, зокрема: системи спостереження (мережі датчиків та інших засобів спостереження, що забезпечують постійний моніторинг потенційно небезпечних об'єктів і зон); аналіз даних (використання сучасних технологій аналізу даних для виявлення тенденцій та прогнозування імовірних сценаріїв розвитку кризових ситуацій); сценарне моделювання (розробка та аналіз імовірних сценаріїв розвитку криз для підготовки відповідних планів дій);

— комунікаційні технології (ефективна комунікація є ключовим елементом антикризового публічного управління і дозволяє забезпечити координацію дій та інформування населення), зокрема системи оповіщення (технології, що забезпечують швидке та масове оповіщення населення про небезпеку та необхідні дії); соціальні мережі (використання платформ соціальних мереж для поширення інформації та зворотного зв'язку з населенням); мобільні додатки (спеціалізовані додатки для смартфонів, що надають інформацію про поточні загрози та рекомендації щодо дій).

Всі зазначені вище антикризові технології сприяють досягненню ключових цілей антикризового публічного управління в системі забезпечення соціальної безпеки, таких як:

— забезпечення безпеки населення: завдяки своєчасному виявленню загроз та оперативному реагуванню;

— зменшення соціальної напруженості: через ефективну комунікацію та надання підтримки вразливим верствам населення;

— збереження стабільності суспільства: шляхом координації дій різних служб та організацій;

— відновлення після кризи: через впровадження заходів з відновлення інфраструктури та нормалізації життєдіяльності населення.

Серед принципів антикризового управління вчені виокремлюють принципи: "загальні для системи публічного управління (економічної ефективності; соціальної

відповідальності; розмежування функцій управління; орієнтації на споживача; системності (враховує підсистеми органів державної влади)) та специфічні для антикризового управління (планування та розробка спеціальних програм стратегічного характеру; постійного моніторингу зовнішнього та внутрішнього середовища; цілеспрямованість процесу управління; безперервності; оперативності та достовірності вхідної інформації; комплексності тощо)" [2, с. 10—11].

В умовах воєнного стану, на нашу думку, антикризове публічне управління системою забезпечення соціальної безпеки повинно базуватися на таких принципах:

- оперативність (швидко реагувати на зміну ситуації і негайно вживати заходи);
- комплексність (враховувати всі аспекти соціальної безпеки, включаючи економічні, медичні, психологічні, правові тощо);
- координації (забезпечення співпраці між органами влади, громадськими організаціями та міжнародними партнерами);
- гнучкості (здатності адаптуватися до швидкозмінних умов та вчасно змінювати стратегію);
- прозорості (забезпечення відкритості, підзвітності влади перед населенням).

Іманентні ознаки антикризового публічного управління вказують на те, що таке управління носить системний, комплексний характер і направлене на запобігання або ліквідацію несприятливих загроз шляхом розробки і реалізації стратегічних програм, що повною мірою використовують потенціал сучасного управління, носять стратегічний характер, усувають тимчасові проблеми, дозволяють утримувати і посилювати позиції за всіх обставин і покладатися, насамперед, на власні ресурси.

Дійсно в умовах кризи головним завданням державного управління є розробка антикризової програми оперативного реагування, впровадження оптимальних процедур пошуку і узгодженого прийняття управлінських рішень на всіх рівнях, з урахуванням реальних можливостей корегування помилок. Основна мета антикризового управління — це раннє розпізнавання ознак кризових ситуацій [7].

Для ефективного антикризового публічного управління в умовах воєнного стану необхідно розробити та впровадити ряд стратегій:

- розробка планів евакуації (забезпечення безпечного переміщення населення з небезпечних зон);
- підтримка життєзабезпечуючої інфраструктури (забезпечення безперебійної роботи медичних закладів, постачання води, електроенергії та продуктів харчування);
- забезпечення правопорядку (посилення заходів безпеки для запобігання мародерству та інших злочинів);
- соціальна підтримка (надання допомоги вразливим верствам населення, включаючи біженців, дітей, людей похилого віку та осіб з інвалідністю).

Слід враховувати, що складність у розробці стратегії і тактики антикризового публічного управління є в тім, що, з одного боку, стратегічні рішення, направлені на запобігання кризи, мають прийматися і впроваджу-

ватися на ранніх стадіях, коли процес розвитку кризи ще не став незворотним і не набрав кумулятивного характеру, з іншого боку, рішення, прийняті на ранніх стадіях, засновані на слабких і недостовірних сигналах про появу несприятливих тенденцій [4].

Серед основних методів антикризового публічного управління доцільно виділити наступні:

- моніторинг та прогнозування (постійний збір та аналіз даних для виявлення потенційних загроз та їх попередження);
- інформаційна підтримка (надання населенню достовірної інформації щодо поточної ситуації та рекомендацій дій);
- навчання та тренінги (підготовка населення та служб екстреного реагування до дій в умовах воєнного стану);
- міжнародна співпраця (залучення міжнародних організацій та партнерів для отримання додаткових ресурсів та підтримки).

Досягнення цілей державного антикризового публічного управління здійснюється через реалізацію комплексу функцій із дотриманням принципів та використанням методів і форм державного управління. На практиці важливим є зв'язок між принципами та методами управління. Ефективне застосування принципів антикризового публічного управління сприяє досягненню системності управління [8].

В практичній діяльності антикризове публічне управління системою забезпечення соціальної безпеки вимагає, щоб криза мінімізувала, зокрема соціальні, економічні та інші втрати. Розглянуті вище методи антикризового публічного управління є комплексом заходів, що реалізуються послідовно із метою мінімізації/подолання криз і пом'якшення їхніх негативних наслідків. Тому важливим є "прогнозування криз та діагностика потенційних криз як форма гіпотетичного розуміння майбутнього, що розкриває сукупність впливу чинників, що здійснюють вплив на розвиток об'єкта управління" [8].

Антикризове публічне управління системою забезпечення соціальної безпеки вимагає розробки цілеспрямованих антикризових технологій для усунення причин криз в цій системі і суспільстві в цілому, оптимізуючи взаємодію громадянського суспільства, влади і бізнесу, де кожна сторона несе свою відповідальність.

Технології антикризового публічного управління системою забезпечення соціальної безпеки слід розробляти враховуючи конкретні обставини. Такі технології включають сукупність методів і процесів циклічної цільової суб'єктної діяльності, спрямованих на зміну стану об'єкта та досягнення заздалегідь визначених результатів. Вони також містять систему методів і методик для виявлення та використання прихованих потенціалів соціальної системи відповідно до її цілей розвитку, соціальних нормативів і стандартів. Особливістю технологій антикризового публічного управління є їх практична спрямованість на конкретні дії, рішення, ресурси та заходи [8].

Вдосконалення антикризового публічного управління із застосуванням антикризових технологій в системі забезпечення соціальної безпеки передбачає:

- оптимізацію цих процесів у практичній діяльності органів влади і місцевого самоврядування, спрямовані

на підвищення результативності, ефективності діяльності;

— розробку та реалізацію антикризових стратегій, концепцій та програм, що спрямовані на удосконалення соціальної політики;

В антикризових документах слід забезпечити наступні аспекти: чітке визначення цілей і пріоритетних напрямків антикризової діяльності; формування команди професіоналів; планування й розробку проекту антикризового документу; узагальнення основних параметрів проекту такого документу; постійну дискусію щодо можливих альтернатив його реалізації; упровадження проекту; оцінку та оприлюднення очікуваних результатів антикризового документу [8].

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Антикризове публічне управління забезпеченням соціальної безпеки в умовах воєнного стану є важливим завданням для держави та суспільства. Ці питання в контексті вирішення важливих соціальних проблем ще недостатньо досліджені. Систематизація кризових явищ у системі забезпечення соціальної безпеки є ключовим елементом антикризового публічного управління. Вона дозволяє більш ефективно оцінювати ризики, прогнозувати розвиток ситуацій та розробляти відповідні стратегії реагування. У результаті цього можна зменшити негативні наслідки для суспільства та забезпечити стабільність в умовах воєнного стану. Антикризові технології є невід'ємною частиною системи антикризового публічного управління системою забезпечення соціальної безпеки. Вони дозволяють оперативно та ефективно реагувати на кризи, мінімізувати їх негативні наслідки та забезпечувати стабільність суспільства в умовах криз. Використання сучасних інформаційних, організаційних, моніторингових і комунікаційних технологій значно підвищує спроможність публічних органів справлятися з викликами, що виникають в умовах криз.

Ефективне управління вимагає системного підходу, що включає розробку стратегій, застосування відповідних методів та координацію дій між суб'єктами. Антикризове публічне управління системою забезпечення соціальної безпеки має бути націлено на швидке виявлення ознак кризи в системі, створення належних умов для його своєчасного подолання, щоб забезпечити відновлення критично важливих функцій системи. В умовах війни важливо зберігати стабільність та забезпечувати захист населення, що дозволить мінімізувати негативні наслідки для суспільства та швидше відновити нормальне життя після завершення конфлікту.

Література:

1. Безверхнюк Т. М., Сенча І. А., Сивак Т. В. Державний механізм антикризового управління на засадах проектного підходу: обґрунтування предметного поля. Технології та механізми державного управління. С. 23—29. URL: <https://nuczu.edu.ua/sciencearchive/PublicAdministration/vol2/6.pdf> (дата звернення: 01.06.2024).

2. Корженко В. В., Мельтюхова Н. М., Миронова Н. С. та ін. Антикризові стратегії в державному управлінні: метод. реком. К.: НАДУ, 2008. 52 с.

3. Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій URL: <https://dsns.gov.ua/> (дата звернення: 11.05.2024).

4. Сапа Н. В. Теоретико-методологічні засади механізму антикризового державного управління. Гуманітарний вісник ЗДІА. Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2009. № 38. С. 106—116.

5. Сивак Т. Аналіз методологічних підходів до антикризового управління в публічній сфері. Актуальні проблеми державного управління. 2015. Вип. 3 (спец. вип.). Одеса: ОРІДУ. С. 234—241.

6. Сидорчук О. Г. Соціальна безпека: державне регулювання та організаційно-економічне забезпечення: монографія. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2018. 492 с.

7. Ткачова Н. М. Розробка ефективного державного механізму антикризового управління. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/8_2015/26.pdf (дата звернення: 04.06.2024).

8. Шарій В. І. Антикризові технології як механізм реалізації цілей державного управління: дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. Національна академія держ. управління при Президенті України. К., 2006. 181 с.

References:

1. Bezverkhnuk, T.M., Sencha, I.A. and Syvak, T.V. (2021), "The state mechanism of anti-crisis management based on the project approach: justification of the subject field". *Tekhnolohii ta mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia*, pp. 23—29, available at: <https://nuchu.edu.ua/stsientsearchive/PublicAdministration/vol2/6.pdf> (Accessed 1 June 2024).

2. Korzhenko, V.V., Mel'tiukhova, N.M., and Myronova, N. S. (2008), *Antykryzovi stratehii v derzhavnomu upravlinni* [Anti-crisis strategies in public administration], NADU, Kyiv, Ukraine.

3. Official website of the State Emergency Service of Ukraine (2024), available at: <https://dsns.gov.ua/> (Accessed 11 May 2024).

4. Sapa, N.V. (2009), "Theoretical and methodological foundations of the mechanism of anti-crisis public administration", *Humanitarnyj visnyk ZDIA*, vol. 38, pp. 106—116.

5. Syvak, T. (2015), "Analysis of methodological approaches to anti-crisis management in the public sphere", *Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnia*, vol. 3, pp. 234—241.

6. Sydoruk, O.H. (2018), *Sotsial'na bezpeka: derzhavne rehuliuвання ta orhanizatsijno-ekonomichne zabezpechennia* [Social security: state regulation and organizational and economic support], LRIDU NADU, L'viv, Ukraine.

7. Tkachova, N.M. (2015), "Development of an effective state mechanism of anti-crisis management", available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/8_2015/26.pdf (Accessed 4 June 2024).

8. Sharyj, V.I. (2006), "Anti-crisis technologies as a mechanism for realizing the goals of state administration", Abstract of Ph.D. dissertation, Public administration, Natsional'na akademiia derzh. upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 26.07.2024 р.